

Rektor Helge S. Kvanvig om morgendagens diakoni:

Må ikke rømme fra skriket

– Kirken fristes til å rømme skriket fra mennesker i lidelse og nød. Den kan moralisere det bort. Da ser den ikke lenger nøden, men bare det moralske forfall. Den kan åndeliggjøre det. Da ser den ikke lenger menneskene, men bare de lengtende sjeler. Den kan teoretisere det. Da lager den en akademisk teologi som ikke er istand til å utløse noe annet enn en diskusjon i et fagtidsskrift, sa rektor Helge S. Kvanvig ved Diakonhjemmets høskolesenter.

Kvanvig delte sine tanker om morgendagens diakoni med kolleger i Bergen ved innvielsen av nybygget til Diakonhjemmet. I et historisk perspektiv fremhevet han at diakoniens fremvekst ble båret oppe av mennesker som hørte ropet fra de nødlidende, og som i en dyp, inderlig åndelighet søkte styrke hos Gud for å svare på dette ropet. Kirken har svart ulikt på ropet som Kvanvig sammenligner med Edvard Munch's «Skriket». Et maleri bygget på en selvopplevelse av naturens store, uendelige skrik. Midt blant venner var det bare han som så det gjennomtrengende skrik i den blodrøde kveldshimmelen.

Jesus den første diakon

Bak diakonien ser Kvanvig to strømmer. Opplevelsen av nøden sammen med det forbildet vi finner i Bibelen hvor Jesus fremstår som den første diakon.

– Diakonien har alltid vokst ut av to parallelle opplevelser. Et gjennomskjærende skrik som har skaket menneskers hjerte, og lesningen i Bibelen om den første diakon, Jesus, som tjente menneskene. Ingen kan kontrollere dette skriket eller eier den boka. Denne boka skaper seg lesere og gjørere fritt og freidig hele tiden.

Som Wergeland 17. mai

– Det problemet vi ofte står overfor når vi begrunner diakonien ut fra vår tro er at vi på en måte forankrer den i en annen verden. Ordene blir pene og tilpassede. Vi blir høytidelige. Jesus får samme betydning for diakonien som Wergeland har for 17. mai. Den åndelige overmaling virker avsporende overfor de virkelige utfordringer vi har.

– Diakonien er forankret i den siden av Jesu liv som ender på et kors. Det er intet pyntelig religiøst over et kors.

I vår kultur kjenner vi det bare gjennom fortellingen om Jesu død. I det gamle Romerriket var korset et symbol på den ytterste utstøtelse, den største tenkelige skam, og den verst tenkelige smerte.

Smerte, urett og mørke

– Det er her diakonien har sitt utgangspunkt. Den er knyttet til symbolet for utstøtelse, skam og lidelse. Den er knyttet til en person som uskyldig ble idømt denne lidelse. Jesus på korset er ikke noe religiøst symbol. Det er et sterkt gjennomskjærende menneskelig symbol.

– Diakonien skal følge mennesker på de veier den første diakon gikk. Det er en tjeneste som tåler og utholder konfrontasjonen med smerten, med uretten, med det gudsforlatte mørke. Det er det innerste punkt i all diakoni.

– Dersom vi spør etter morgendagens diakoni, må vi vite hva diakoni er. Kvanvig mener vi for ofte besvarer spørsmålet med å vise til den diakonale aktivitet, fortelle om institusjonenes historie, telle antall diakoner og diakonisser. Et viktigere spørsmål er hvem vi er.

Hva brenner vi for nå ?

– Hva står vi egentlig for? Hva betyr det at vi påberoper oss en kristen tro som motivasjon for det vi gjør. Hva brenner vi for nå?

– I den tredje verden har frigjørings-teologene våget å analysere det samfunn de lever i og kalt kirken til kamp. I den vestlige verden mangler vi en tilsvarende analyse. Morgendagens diakoni trenger en forståelse av det samfunn som river mennesket istykker, inne i seg selv og i forhold til andre.

– Men morgendagens diakoni trenger mer enn det. Den første diakon,

Jesus, sa: «Gå derfor ut!» I stigende grad har diakonien gått inn. Den har gått inn i større og finere institusjoner. Den har også gått inn i menighetene, den tradisjonsbundne liturgien, teologien og bibelstudiegruppene. Det er på tide den begynner å gå ut.

Ut av pynteligheten

– Men ut må diakonien også gå på en annen måte. Den må bryte ut av den pyntelighet som så ofte hviler over den. Den sanne diakon går der hvor Jesus gikk. Skal diakonien gå ut, må den krype ut av seg selv og våge. Den må våge å være der hvor en ofte bare kan feile. Hvor resultatene ikke kan måles, og hvor meningen bare kan tros. Hvis diakonien våger å være der hvor nøden er verst og tyngst og mest skammelig, da går den ut, selv om den befinner seg inne ved en sykeseng.

Trosangst må vike for kjærlighet og håp

– Hvis vi i utdanningsinstitusjonene skal stå ved livets yttergrense, hvor skal vi da hente kraften fra? Skal vi stå der og være til noen nytte, da må vi få lov til å ta vår tro og vårt håp med oss. Da kan ikke fagforbundorienterte rammeplanleggere og vage pedagoger skjule seg i livssynsneutralitet og veridipluralisme. Hvis det er slik at sosialpolitikkerne nå innser at de trenger mennesker med glød, med tro og håp inn i helse og sosialpolitikken, da må de tillate oss som planlegger morgendagens diakoni på utdanningsinstitusjonene å gi våre studenter denne tro og dette håp i undervisningen. Da må de luften de siste rester at søttiåras trosangst, og slippe troen, håpet og kjærlighetens løs, sa rektor Helge S. Kvanvig. □